

VI VIL OGSÅ SNYDE PROBLEMET

– Socialpædagogik 2.0 hos Brohuset

Af *Andreas Granhof Juhl og Julie Nørgaard*

“Barnet har magt til at gendigte og skabe nye positive og alternative fortællinger om sig selv!”

– Lars Mose, leder, Brohuset

Indledning

I 2010 opstod en klar erkendelse ved Døgninstitutionen Brohuset, en nærmiljøinstitution i byen Nr. Åby i Middelfart Kommune. Her arbejder ti ansatte dagligt med institutionens otte børn og unge med særlige omsorgsmæssige behov; både drenge og piger i alderen 6-18 år. Erkendelsen var, at den anvendte socialpædagogik ikke virkede for børnene, når de gik fra at være børn til at blive unge. På det tidspunkt var den pædagogiske praksis baseret på, hvad Brohuset selv betegner som et relations- og konsekvenspædagogisk afsæt: Pædagogerne arbejdede med at skabe klare, ensartede og forudsigelige rammer for børnene, så børnene oplevede en tryk hverdag. De klare normer i Brohusets relations- og konsekvenspædagogik virkede godt for de små børn, men gav utilsigtede effekter i arbejdet med de unge, der på vej i puberteten stod med egne normdannende spørgsmål i forhold til identitet og fremtid. Og det gav konflikter. De traditionelle kon-

sekvenspædagogiske tiltag bidrog ikke til at vende de omsorgssvigtede børn og unges udvikling! “Vi (pædagoger, lærere og psykologer) taler i den relations- og konsekvenspædagogiske tilgang om at føre tilsyn og drage omsorg for børnene, og vi ved, hvad der er bedst for børnene. Et af de helt store problemer på opholdssteder, døgninstitutioner og specialskoler er stadig, at der bliver opdraget og straffet i den bedste mening, men i takt med at børnene bliver 12-15 år, så kan vi ikke klare dem mere. Og magtanvendelserne bliver så voldsomme, at hverken børn eller de voksne kan være i det eller holde til det”, Lars Mose, leder, Brohuset

En række indikatorer tydeliggjorde dette. F.eks. steg brugen af magtanvendelser i forhold til de unge på Brohuset fra 30 i 2009 til 35 i 2010. Og erkendelsen førte til et intensivt pædagogisk udviklingsarbejde: *Hvordan kunne Brohuset udvikle en pædagogik, der både virkede for børn og unge?*

For at besvare dette spørgsmål besluttede Brohusets leder, Lars Mose, i 2012 at begynde et

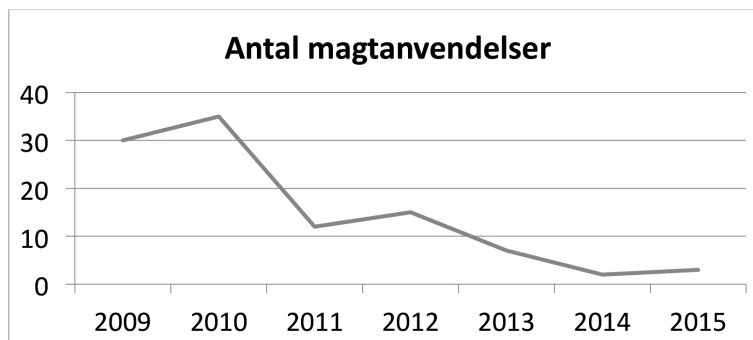

samarbejde med Andreas Granhof Juhl, der skulle hjælpe med at udvikle en systematik til at forandre og opkvalificere de pædagogiske praksisser og handlemønstre med det mål at skabe bedre liv for institutionens tilknyttede børn og unge og deres familier. Pædagogerne skulle arbejde mere *ressourcefokuseret og narrativt* med de udsatte børn og unge på institutionen. Den socialpædagogiske *ressourceorientering* udgøres af det, at pædagogerne har et overvejende fokus på de anbragte børn og unges ressourcer og succes historier i den daglige praksis (White & Epston, 1990, s. 55). Deres evne til at bevidne og genfortælle disse i både daglige samtaler og skriftlige fortællinger udgør det centrale *narrative* aspekt af den nye socialpædagogiske praksis.

Udviklingsforløbet iværksatte et pædagogisk skifte fra en konsekvenspædagogisk tilgang til en ressource- og narrativt orienteret pædagogisk praksis, der har vist

stor effekt. Som grafen viser, er antallet af magtanvendelser på Brohuset faldet fra 30 i 2009 og 35 i 2010 til 12 i 2011, 15 i 2012 og 7 i 2013 til kun 2 i 2014 og 3 i 2015. Socialtilsyn Syd fra Region Syddanmark skriver: "På baggrund af interviews med kommunale sagsbehandlere, samt borgere og pårørende, er det Socialtilsyn Syds vurdering, at det relevante og systematiske arbejde med borgerne på Brohuset munder ud i positive resultater [...] samt at de nedskrevne procedurer på disse områder er relevante og adækvate." (Socialtilsyn Syd, 2015, s. 12-13).

Ved at skabe resultater med en ny pædagogisk tilgang bliver Brohusets arbejde et væsentligt input til den diskussion om retningen i vores velfærd, som pågår i disse år, og som dette tidsskrift ønsker at beskrive. Ressourceorienterede velfærdsinitiativer etablerer sig som afsæt for en grundlæggende ny fortælling om, at vores velfærd kan forbedres i samspil med borgeren. Debatten om den danske

Figur: Grafen viser, hvordan antallet af magtanvendelser på Brohuset er faldet fra 30 i 2009 og 35 i 2010 til 12 i 2011, 15 i 2012 og 7 i 2013 til kun 2 i 2014 og 3 i 2015.

velfærd bæres frem af to bærende fortællinger: "I dagens velfærdsdebat konkurrerer to fortællinger. Den ene handler om forringelser og – i yderste konsekvens – afvikling af velfærdsstaten. Den anden handler om, at vi sammen – ved at aktivere de ressourcer, som findes hos borgerne og i de relationer, de indgår i – kan forbedre velfærden" (Skovgaard et al., 2015, s. 5).

Den sidstnævnte bærende fortælling om velfærdsudviklingen bæres frem med overskriften *relationel velfærd*. Begrebet formidler en aktuel bevægelse hen imod at definere nye velfærdsprincipper og -praksis på baggrund af menneskelige muligheder og relationer frem for institutionelle reformer og effektivitet (Cottam, 2011, s. 144). Velfærd anskues som noget, der skabes igennem et øget samarbejde med borgeren, et øget fokus på borgerens ressourcer og et øget fokus på de relationer, borgeren indgår i. Altså netop den pædagogiske praksis, der er udviklet ved Brohuset.

Målet med denne artikel er at udfolde, hvordan en ressourcefokuserende og narrativt orienteret pædagogik kan se ud i praksis baseret på hverdagens observationer ved Brohuset, og dermed formidle, hvordan denne form for relationel og borgerrettet velfærdspraksis danner konturerne for en ny socialpædagogik, som har gjort en positiv forskel for ikke bare børnene på Brohuset, men for institutionen som helhed. For at tydeliggøre at denne socialpædagogik udgør et væsentligt

mentalt skifte i grundantagelser, leger vi i artiklens titel med begrebet *socialpædagogik 2.0*. Filosof John Shotter beskriver, at hvis du vil forstå en teori, så gå tilbage og spørg til, hvilke omstændigheder der gjorde, at teorien opstod (Shotter, 1985, s. 452). Vores metodiske tilgang i artiklen spejles i denne bevægelse. Vi vil undersøge, hvilke omstændigheder der gjorde sig gældende for, at Brohusets pædagoger opdagede behovet og udviklede en ny måde at tænke socialpædagogik på. Dernæst vil vi beskrive tre centrale antagelser og greb, som udfolder, hvordan skiftet har bidraget til at skabe et nyt møde imellem børnene og pædagogerne. På samme måde som både børnene og pædagogerne på Brohuset har udviklet vigtig viden om, hvad der virker for dem på institutionen, er det målet for denne artikel, med en faglig vinkel, der har rod i postmoderne praksis, at udfolde, hvad der skal til for at installere nye relationelle socialpædagogiske greb, der gør en positiv forskel for børn og unge.

For at kunne beskrive tre centrale antagelser og greb i denne praksis vil vi i næste afsnit beskrive nogle af de afgørende situationer og erkendelser fra processen, der har ledt til udviklingen af en ny socialpædagogisk praksis, hvorefter de tre greb identificeres.

Afgørende situationer og erkendelser fra processer

Med erkendelsen af behovet for en ny socialpædagogik blev en

væsentlig antagelse i begyndelsen af udviklingsarbejdet, at det ville være gavnligt for Lars Mose og medarbejderne ved Brohuset at læse fælles litteratur, der kunne inspirere til nye pædagogiske greb. Valget faldt på Torben Marners introduktion til narrativt arbejde med børn *Kom, lad os snyde problemet* (Marners, 1994). Torben Marners introducerer her den narrative praksis med reference til Michael White og David Epstons familierapeutiske arbejde. Mening tilskrives her et menneskes liv og relationer "by storying their experience and that, in interacting with others in the performance of these stories, they are active in the shaping of their lives and relationships" (White & Epston, 1990, s. 13). Fortællingen anskues som et redskab, der kan bevindne eller etablere alternative historier, der kan ændre børnenes adfærd.

Med David Epstons ide om, at "alt, der kan internaliseres, kan eksternaliseres" (White & Epston, 1990., s. 11) begyndte en dekonstruktion af fortællingerne om børnene ved Brohuset. Supervisionsamtalerne med Andreas Granhof Juhl havde en undervisningsbaseret supervisionsform, hvor ressourcefokuserende teorier og metoder blev brugt til at undersøge, hvordan positive afvigelser kunne lokaliseres og forstærkes (Juhl, 2009; Juhl & Elmholt, 2013).

Men det, der for alvor gjorde, at udviklingsprocessen tog fart, var, at låste problemstillinger omkring nogle af børnene løsnede

sig. For én piges vedkommende havde pædagogerne ualmindeligt svært ved at finde eksempler på positive afvigelser. De havde svært ved at forestille sig, at hun havde gode dage ved Brohuset. Og pædagogerne kunne ikke finde det mindste positive at sige om hende, da hun flyttede ind. For at løse denne låste situation fik pædagogerne gennem supervisionen til opgave at lave en bog, hvor pædagogerne hver dag skulle notere "gode historier" om pigen, altså små begivenheder fra hverdagen, der udgjorde en positiv afvigelse fra den dominerende problemfortælling. Den pædagog, der lavede bogen, døbte den "Lilla blomst". Blomsten på bogens forside er gul, men bogen er døbt Lilla blomst for at understrege pointen om, at pædagogerne skulle øve sig på at få øje på de positive afvigelser, som ikke umiddelbart lod sig identificere hos pigen. Bogen blev lagt på det fælles kontor, og alle havde til opgave at skrive mindst én positiv historie om ugen til de andre pædagoger. På et tidspunkt snupede pigen bogen. Først ville personalet tage bogen fra hende, for historierne var jo tænkt til hinanden og ikke til hende. Men da de så hendes ansigtsudtryk, lod de hende læse videre. Hun blev meget positivt overrasket over at læse disse positive beretninger. Og situationen blev et vendepunkt for pigen og pædagogernes samspil med hende. Da situationen blev evalueret på den efterfølgende supervision, blev den i sig selv set som en positiv afvigelse. Et låst

samspil mellem pædagogerne og pigen var blevet ændret ved hjælp af et meget simpelt redskab: at lede efter, fastholde og forstærke positive afvigelser. At netop dette redskab, forskningsmæssigt, er udpeget som den korteste vej til at fremme succes (Cameron, 2008), styrkede kun motivationen for at undersøge yderligere nye pædagogiske greb ved Brohuset.

For at forstå de virksomme greb i den socialpædagogiske praksis, der løbende udvikledes hos Brohuset, blev Julie Nørgaard tilknyttet udviklingsarbejdet. Målet med samarbejdet var at lade pædagogerne beskrive, *hvilke* elementer der gjorde en forskel, og beskrive elementerne på en måde, så de kan *overføres* til andre institutioner. Ud af dette beskrivelses- og dokumentationsarbejde opstod den overbevisning, at tre centrale antagelser og greb er afgørende for Brohusets nye succesfulde socialpædagogik: 1) øget vidensproduktion hos både børn og pædagoger, 2) et skift fra institutionel magt til aktørmagt og 3) et skift fra problemfokus til ressourcefokus. Vi vil beskrive disse tre elementer og dermed også tydeliggøre Brohusets arbejde som ét konkret eksempel på, hvordan relationel velfærd kan forstås og praktiseres.

Vidensproduktion

Udviklingsforløbet hos Brohuset har igangsat pædagogernes egen refleksion over, og spredning af, hvad der er virksom socialpædagogisk praksis. Alle medarbejdere

var inviteret til at deltage i et aktionsforskningsforløb, der som intern kommunikation skulle bidrage til yderligere faglig sparring og opkvalificering blandt pædagogerne. Bevidstgørelsen omkring egne pædagogiske handle-mønstre blev højnet igennem en *verbalisering* over de gode historier om, hvordan et mere ressourcerorienteret og narrativt afsæt for socialpædagogikken havde gjort en positiv forskel for institutionens anbragte børn og unge.

Et hverdageksempel kan illustrere, hvordan pædagogerne verbaliserer og dermed bevidstgør de succesoplevelser, de får med at anvende tiltag, der adskiller sig fra den hidtil anvendte konsekvenspædagogik: "Vi opfandt i et konkret tilfælde med en dreng "drilletrolden". Når drengen drillede meget, kunne voksne finde på at sige "Der er vist en, der har besøg af drilletrolden". Vi forklarede både drengen og de andre børn om drilletrolden og fortalte, at den nogle gange kom på besøg hos drengen. Det tog ikke lang tid, inden de andre børn også kommenterede det, hvis drilletrolden var på visit. Vores oplevelse ved at arbejde på denne måde var, at det var meget lettere ikke at komme til at skælde ud, når drengen drillede. Det, at man havde "drilletrolden", og at vi skulle hjælpe drengen med at besejre denne, gjorde, at vi havde et fælles mål. Vi lavede desuden en stjernebog til drengen, hvor han fik stjernen om aftenen for det gode, han havde gjort i løbet af dagen. Efter et stykke tid var der

dage, hvor vi oplevede, at drengen slet ikke havde haft besøg af "drilletrolden". Efter at vi et års tid havde anvendt begrebet "drilletrolden", bad han en voksen om, at vi stoppede med at kalde det "drilletrolden". Retrospektivt anskuer vi det som et signal til os om, at drengen mente, han havde besejret "drilletrolden", og derfor var træt af, at vi nogle gange nævnte den i samtaler med ham." Esben Bech, Pædagog, Brohuset

Pædagogerne verbaliseringer har til formål at øge deres egen vidensproduktion om, hvad der virker. Peter Reason definerer følgende mål med den deltagelsesbaserede aktionsforskning: "Deltagerbaseret forskning har et dobbelt mål. Det ene er at producere viden og handling, som er direkte brugbar for en gruppe af mennesker gennem forskning, voksenundervisning og socio-politisk handling. Det andet mål er at myndiggøre folk på et andet og dybere plan gennem en proces, hvor de konstruerer og bruger deres egen viden: De "ser igennem" den måde, etableringen monopoliserer produktionen og brugen af viden til sine egne medlemmers fordel." (vores oversættelse af Reason, 2011, s. 100).

Reason beskriver her den tætte relation imellem produktion af viden og *empowerment*. I tråd med denne ambition skulle Brohusets medarbejdere igennem dokumentationsforløbet *empowers* til selv at kunne generere brugbar viden om egen praksis ved at undersøge og konstruere selv samme. Med dokumenta-

tionsforløbet beskriver pædagogerne, hvordan de anbragte børn og unge med narrative pædagogiske redskaber, såsom Lilla blomst-bogen og drilletrolden, har fået mulighed for at frigøre sig fra de besnærende fortællinger om børnenes manglende evne til at passe ind i skolen, i familien og i andre sociale sammenhænge. Pædagogerne får med det omtalte dokumentationsforløb og aktionsforskningsprocessen mulighed for både at undersøge og fastholde disse effekter, som de er medskabere af, og samtidig bliver de hovedforfattere på fortællingen om, og verbaliseringen over, egen praksis. Med den amerikanske filosof Richard Rortys begreb kan vi betegne deres verbalisering som en genbeskrivelse (Rorty, 1989). Det er både genbeskrivelsens forudsætning og mål (Brinkmann, 2007) at have retten til selv at gøre sine genbeskrivelser. Genbeskrivelsen bidrager til, at individet finder større selvbestemmelse og frihed. Pædagogerne *empowers* i denne vidensproduktion i kraft af den ret, der er blevet dem givet til selv at producere gyldig viden: De "ser igennem" betingelserne for deres egen pædagogiske praksis og bidrager selv til at skabe nye. De har så at sige fået øje på et potentiale for at muliggøre børnenes empowerment ved at lade dem blive hovedforfattere på egne fortællinger. Og denne antagelse er internaliseret ved Brohuset. "Liv skabes af de betydninger, som vi giver vores oplevelser gennem

vores tolkende fortællinger”, siger Peter Bjerre, pædagog, Brohuset.

Den relationelle og ressourcerorienterede praksisændring på Brohuset er kendetegnet ved to elementer; det overvejende fokus på succeser og ressourcer og dernæst børnenes evne til sprogligt at fastholde og identificere sig med succeserne: “Vores oplevelse er, at selvom det ikke altid lykkes M at overholde en aftale, så har vores øgede opmærksomhed på de succesfulde aftaler gjort, at han er mere bevidst om, at han rent faktisk er en dreng, der formår at overholde de aftaler, han indgår. Han er endda selv begyndt at sige, at han er blevet meget bedre til det. I og med at M er begyndt at tale sådan om sig selv, så er der mulighed for, at han udvikler sig endnu mere.” Peter Bjerre, pædagog, Brohuset.

M er ikke bare lykkedes med at overholde aftaler. Han forstår nu sig selv som én, der er bedre til at overholde aftaler. Der er altså tale om en ny identitetsfortælling. Og det er den centrale udvikling, som pædagogerne fokuserer på. Deres nye pædagogiske praksis centrerer sig om at empower børnene, så de anser sig selv som væsentlige og handlingsduelige aktører med gyldige stemmer i deres egen individuelle udviklingsproces (Reason, 2011) – og de er selv bevidste om denne status. Vigtige undtagelser får historisk plads, og barnet rekonstruerer sin egen fortælling og ser sig selv som den afgørende agent, der kan mestre eget liv. M hjælpes til at frigøre sig fra den domine-

rende fortælling om, at problemet er det styrende i barnets liv, fordi M bliver bevidst om de positive undtagelser, hvor problemet ikke er styrende.

Pædagogerne på Brohuset hjælper børnene til at holde problemer ud i strakt arm, så de synes overvindelige. Børnene bliver bevidste om de tilfælde, hvor de kunne have gjort det, problemet krævede, men nægtede at gøre det. Bevidstgørelsen er opmuntrende for, at børnene skaber ny mening og en alternativ fortælling. Der er således tale om dobbelt empowerment: Både børnene og pædagogerne udvikler essentiel viden om, hvad der virker for dem.

Fra institutionel magt til aktørmagt

En væsentlig del af disse tilgange handler om at skabe betingelser for, at børnene kan styrkes som aktører i fortællingerne om deres eget liv: “Vi har oplevet en udfordring med en af vores drenge ved sengetid. Her blev det nogle gange vanskeligt for drengen, og han kunne finde på at løbe, blive overfjøllet og nægte at gå på sit værelse. Vi tænkte længe over, hvad vi kunne gøre anderledes, men vi fandt ikke umiddelbart frem til nogle løsninger, der havde nogen større effekt. Under supervision med Andreas fik vi øjnene op for det åbenlyse, nemlig at spørge drengen selv, hvad der skulle til for, at han kunne komme i seng på en god måde. En del af os mente nok, at dren-

gen ikke selv var i stand til at give et svar på dette, og at hans bud ville være af så urealistisk karakter, at vi på ingen måde kunne eller ville imødekomme det. Vi fik spurgt drengen, og hans svar var, at han gerne ville ligge med sin telefon/iPad en halv time, inden han skulle lægge sig til at sove. Dette ønske var ikke urealistisk, og vi indvilgede i at give det et forsøg. Siden han fik lov til det, har det ikke været vanskeligt for drengen at gå i seng. Vi har lært, at ofte har børnene en rigtig god ide om, hvad der kan hjælpe dem i svære situationer, vi skal bare huske at få dem spurgt.” Esben Bech, pædagog, Brohuset

Det er succes historier som denne, der er det centrale omdrejningspunkt for udvikling og forandring på Brohuset i deres pædagogiske transformation. De simple og effektfulde fortællinger har gjort det nemt for både børn og pædagoger, og klarheden i eksemplerne har bidraget til en ny relationelt orienteret velfærdspraksis på institutionen, der har vist et stort potentiale for at vende børnenes udvikling. Fortællingen illustrerer, hvilket aktørmagtpotentiale der ligger i dette skifte. Brohusets pædagoger etablerede en ny relation og alliance med drengen, der dekonstruerede den oprindelige fortælling om ham. Og samtidig blev der skabt en mulighed for, at drengen kunne vælge en alternativ fortælling, hvor han selv er hovedforfatter. Drengen blev den centrale aktør og den egentlige agent i situationen.

“Spørg barnet”-metoden hjælper til at opnå en større empowerment blandt institutionens anbragte børn og unge. De har med det pædagogiske skifte magt til at gendigte og skabe alternative fortællinger, som frigiver undertrykte intentioner og viden om en anden og bedre version af børnenes liv.

Dette kan understreges med Brohusets brug af evalueringssystemet OVAM (Organizational Value Adding Methods). Alle børn er nu oprettet i OVAM-systemet. I et digitalt evalueringværktøj vil børnene forholde sig til dagens oplevelser på en skala fra 1-10. Spørgsmål som: “I hvor høj grad har du lavet noget sammen med en voksen i dag, du kunne lide?”, “Har du haft en god dag i skolen?” og “Har du gjort noget, du godt kan lide”, introduceres for børnene.

Brohusets pædagoger oplever, at systemet hjælper pædagogerne til at forstå børnenes blik på dagen, så de af- eller bekræftes i det billede, de selv har dannet af barnets dag. Det er barnet, der igen bliver den centrale agent og fortolker. Dette kan ikke mindst eksemplificeres med en af drengene på Brohuset. Han stiller indledningsvist spørgsmålet: “Hvorfor er der egentlig ikke flere spørgsmål?” Drengen spotter selv de vigtige elementer, som systemet har overset. Evalueringen giver drengen mulighed for at reflektere over, hvilke begivenheder der er af særlig betydning for ham.

Pædagogerne oplever, at selv de mest udsatte børn har nytte af

at reflektere over hverdagen. Børnene nyder at fortælle om de gode historier om dagen, der knytter an til de tal, de giver de forskellige begivenheder. De reflekterer over deres liv, hvilket skaber åbninger for at komme til at snakke med dem om det. "Det er et redskab, der øger børnenes selvrefleksion", siger Rasmus Varly, pædagog, Brohuset. Hvis de har en historie, de gerne vil tage udgangspunkt i og have ind i systemet, er der en åben mulighed for, at børnene selv kan være med til at formulere nye spørgsmål, som man skal svare på i OVAM. Pædagogerne fortæller, at det at skabe opmærksomhed på noget på denne vis skaber en god og virksom effekt. Det er et redskab, som også over tid skaber overblik over børnenes udvikling. Og dermed understøtter vidensproduktion for både børn, unge og pædagoger.

Denne entydighed i beskrivelsen af aktørmagt har dog et vigtigt supplement. For andre børn reagerede i første omgang negativt på, at drengen ved sengetid fik lov til noget, som de ikke gjorde. Børnene var med konsekvenspædagogikken vant til, at de samme regler gjaldt for alle. Så hvorfor måtte drengen nu pludseligt noget, som de ikke måtte? Kort sagt blev pædagogerne kastet ud i en række samtaler med børnene og hinanden, der havde *normer* og *moral* som omdrejningspunkt. I miljøpædagogikken havde pædagogerne været vant til, at "god pædagogik" var at opstille ensartede, kendte og stabile rammer for børnene. Altså

en institutionel magt, der kunne skabe tryghed og ro for børnene. Med en aktørgørende pædagogik opstår der forskelle, for det, der virker for det ene unge menneske, virker ikke nødvendigvis for et andet. Og dermed opstod også behovet for at udvikle en ny historie om moral ved Brohuset. Og dette er også en implicit følge af relationel velfærd. Vores nuværende samfundsmodel er bygget op på ideen om ens ydelser til ens krav og behov. Når aktørmagt overtager eller supplerer institutionel magt, så øges forskellene mellem de løsninger, der bruges. På Brohuset lavede pædagogerne et skift i antagelser fra "de samme regler gælder for alle" til "rettigheder følger evner". Og hvad der var mere interessant – børnene forstod og kunne deltage i denne moralske genbeskrivelse.

Systemiske koblinger: Fra problemfokus til ressourcefokus

Brohuset arbejder narrativt ved at udfolde de positive fortællinger og brudstykker, der er i børnenes historier, sådan som "Lilla blomst" er et eksempel på. Ved at genfortælle og bevidne børnenes fortællinger der, hvor de udviser ressourcer, vinder kampe og lykkes, er Brohuset lykkedes med i stadig større grad at skabe flere optikker for barnet selv; en myndiggørelse, der hjælper barnet til en øget mestring af eget liv. Dette baserer sig på brug af metoden Appreciative Inquiry, hvis grundlæggende ide er, at hvis

organisationen systematisk studerer det, de ønsker mere af, så vil effekterne nås i kraft af selve undersøgelsen: "AI antager, at enhver organisation og ethvert samfund har mange ubrugte og rige beskrivelser af det positive [...] den positive kerne. AI forbinder viden og energi fra denne kerne direkte med en organisation eller et fællesskabs forandringsagenda, og forandringer, som aldrig var troet mulige, bliver pludselig og på demokratisk vis mobiliseret" (vores oversættelse, Cooperrider & Whitney, 1999, s. 8).

Dette betyder kort fortalt, at menneskelige systemer vokser hen imod det, de vedholdende stiller spørgsmål om (Cooperrider & Whitney, 1999, s. 8; Juhl og Dahl, 2009, s. 276).

Fortællingerne på Brohuset illustrerer således ikke bare nye metodiske anvisninger for pædagogerne. Disse sproglige nybrud og verbaliseringer påpeger essentielle *forskelle* og et skifte i den pædagogiske praksis og den professionelle selvforståelse blandt pædagogerne. I stedet for alene at fokusere på barnets vanskeligheder arbejder Brohuset eksternaliserende med at anskue vanskelighederne som noget udefrakommende, der en gang imellem kommer på "besøg" hos det enkelte barn, såsom med drilletrolden. Pædagogerne på Brohuset er således begyndt at anskue barnet som en lige så vigtig medskabere af den anvendte socialpædagogik på institutionen som pædagogerne (Bateson, 1972).

Esben Bechs tidligere fortælling beskriver pædagogernes nyerhvervede evne til at forstå adfærsudfordringer som invitationer ved ikke at beskrive udfordringen reduktionistisk, som noget i barnet iboende (Hertz, 2010, s. 76; Bateson, 1972). Citatet viser, at pædagogerne har opøvet en større forståelse for, hvordan de motiverer de enkelte børn i huset. De ser her vigtigheden af et ligeværdigt relationsarbejde, hvor større *stræben* hos pædagogen fremkalder større *stræben* hos drengen (Bateson, 1972, s. 124). Således anskues børnene som vigtige aktører og medskabere af de forbundne organisatoriske mønstre. Systemet anskues i en større og mere kompleks kontekst: som kommunikative mønstre, hvor udfordringerne reframe og får andre betydninger, der udfordrer Brohusets konventionelle konsekvenspædagogik, der i højere grad er bestemt af alene asymmetriske relationer (Bateson, 1972). Drengens udfordringer ved sengetid gentænkes blandt pædagogerne som en læringsituation, hvor barnet kan lære at handle imod og mestre problemet med hjælp fra pædagogerne. Det at skifte fra et problem- til ressourceorienteret fokus stiller krav til at opøve en mere relationel og systemorienteret tilgang til børnene og den pædagogiske praksis.

Pædagogerne har opøvet evnen til at anskue meningssystemer som kontekstuelle relationsbårne mønstre, de kan intervenere i. De har opkvalificeret deres blik for, hvordan relationer og

kontekst bedst betinger børnenes handlinger, identitet og adfærd. Dette skifte er afgørende for skiftet mod mere relationel velfærd. Det pædagogiske skifte fra, og et opgør med, en overvejende konsekvenspædagogisk tilgang i arbejdet med institutionens anbragte børn og unge har implikationer for styringsmekanismerne på institutionen: "Vores succesfortællinger om børnene og de unge har potentialet til at etablere en ny magtstruktur i vores organisation, hvor det er "succes", der bestemmer, og dermed er det magtfulde". Lars Mose.

Konklusioner

På døgninstitutionen Brohuset har pædagogerne gjort et skifte mod en mere ressource- og narrativt orienteret socialpædagogik. Børnene, de unge og pædagogerne lykkes sammen stadig bedre med at snyde problemerne omkring børnene. Det er succeserne og succeshistorierne, der er det centrale omdrejningspunkt for udvikling og forandring i Brohusets relationelle velfærdsbevægelser. Succeshistorierne har bidraget til en ny relationelt og sprogligt orienteret velfærdspraksis på institutionen, der har vist et stort potentiale for at vende i særlig grad de ældre børns udvikling. Selve verbaliseringen er det, der hjælper både Brohusets pædagoger og anbragte børn og unge til at bryde med et overleveret sprog og skabe flere optikker for børnene. Der er skabt rammer for en proces, hvor sproglige nybrud

konfronterer pædagogerne med deres socialpædagogiske be væggrunde og deres overvejelser om, hvordan de skaber bedre liv for institutionens anbragte børn og unge. Disse bevæggrunde knytter an til pædagogernes udvikling af en systemisk og relationel bevidsthed, hvor barnet inviteres ind som medskaber af socialpædagogikken.

Relationel velfærd er netop denne involverende bevægelse hen imod at tænke flere aktører ind i udviklingen og løsningen af velfærdsopgaverne. Med denne artikel har vi illustreret, at dette kalder på et mentalt skifte, der stiller nye krav til de fagprofessionelle. Med Brohusets fortælling er det præsenteret, hvordan nye og inddragende møder imellem institutionernes børn og unge og pædagogerne understøtter bevægelserne mod mere relationel velfærd, der kan gøre en positiv forskel for ikke bare de anbragte børn og unge på institutionerne, men for institutionerne som helhed.

Litteratur

- Bateson, G. (1972). *Mentale systemers Økologi*. København: Akademisk Forlag.
- Brinkmann, S. (2007). "Dannelse, selvdannelse og den praktiske fornuft" i *Dewey i dag*. København: Forlaget Unge pædagoger.
- Cameron, K. (2008). *Positive Leadership: Strategies for Extraordinary Performance*. San Francisco: Berrett-Koehler.

- Cooperider, D.L. & Whitney, D. (1999). *Appreciative Inquiry: A positive Revolution in Change*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.
- Cottam, H. (2011). "Relational Welfare", in *Soundings*, 48(11), pp. 134-144.
- Dahl, K. & Juhl, A.G. (2009). *Den professionelle proceskonsulent*. København: Hans Reitzels Forlag.
- De Fina, A., & Georgakopoulou, A. (2012). *Analyzing narrative: Discourse and sociolinguistic perspectives*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Gergen, M. & Gergen, K.J. (2005). *Social konstruktion – ind i samtalen*. Virum: Dansk Psykologisk Forlag. Fra *Social Construction – Entering The Dialogue*. 2004. Chagrin Falls, Ohio: TAOS Institute Publications.
- Hertz, S. (2010). "There is a crack in everything, that's how the light gets in" i *Det diagnosticerede liv – sygdom uden grænser*, Svend Brinkmann (red.). Aarhus: Forlaget Klim.
- Juhl, A.G. & Elmholdt, C. (2013). Positiv organisatorisk forandringskapacitet. I: *Erhvervspsykologi*, 11(4).
- Marner, T. (1994). *Kom – lad os snyde problemet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Middelfart Kommune (2015, februar). "Flexhus til Brohuset – tanker om potentiel udvidelse af Middelfart Kommunes døgninstitution for børn udsat for omsorgssvigt". Hentet fra <http://ipaper.ipapercms.dk/MiddelfartKommune/Brnungeogfritidsforvaltningen/Brohuset/>. Hentet den 5/2-2016.
- Rorty, R. (1989). *Contingency, irony and solidarity*. New York: Cambridge University Press.
- Shotter, J. (1985). "Accounting for place and space" in *Environment and Planning D: Society and Space*, 1985, 3, 447-460.
- Skovgaard, A.K., Christensen, A.L., Dawe, C. et. al. (2014). *Medarbejder med vilje – nye medarbejderroller*. København: Mandag Morgen Innovation Aps.
- Socialtilbud Syd (11.01.2015). "Tilsynsrapport – Socialtilbud Syd. Tilbud: Brohuset.". Middelfart Kommune.
- Storch, J. (2012). *En systemisk organisation*. København: Forlaget Mindspace.
- Suhr, K. (2015, september). *Brohuset*. <http://www.middelfart.dk/Borger/Born%206-16%20aar/Brohuset>. Hentet den 5/2-2016.
- White, M. & Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends*. New York: Norton.

